

heid? een Koning zonder zwaard? Zullen ze met dezen Koning, die door het vleesch ten spot aangekleed is, tegen heel de wereld het kunnen opnemen?

Maar dan zou immers alle vleeschelijke kracht moeten verloochend worden, alle heerlijkheid des vleesches weggeworpen? Dan zou Israël eerst moeten willen ondergaan. Dan zou het vleesch eerst den dood van het vleesch moeten kiezen. En dat kan niet. Laat ons daarom billijk zijn. Nu Pilatus het zóó zet: Ziet, uw Koning! — nu kunnen de Joden Jezus niet anders dan verwerpen. „Neem weg! Kruis hem!”

* * *

En zoudt gij, o mensch, meenen, dat gij Jezus wel als Koning kondet aannemen? Gij, die óók vleesch zijt?

Zoudt gij, Christen, meenen, dat — wanneer gij daar op het plein voor Pilatus rechthuis gestaan hadt — gij anders zoudt geroepen hebben dan de Jood?

Vergis u niet.

Gelijk de stadhouder de zaak, onder de leiding van Gods voorzienige hand, stelt, zoo staat die zaak nog immer. Jezus wordt nog altijd voor het oog der wereldmenigte gezet, zonder begeerlijkheid voor het vleesch, met niets dat den natuurlijke mensch aantrekt, — en dan wordt van Godswege geroepen: „Ziet, uw Koning!”

En daarover struikelt het vleesch.

Want dat Koningschap vraagt teveel; het vraagt meer dan de mensch geven kan.

Het vraagt, dat men zijn leven verlieze. Het vraagt, dat het vleesch gedood worde, met zijne plannen en lusten en steunsels. En dat kan het vleesch nooit zelf willen. Het kan zich aan deze wet Gods niet onderwerpen.

De mensch kan Christus in vele opzichten aannemen. O, Jezus is zoo bruikbaar. Het vleesch weet zooveel van Hem te maken. Maar Hij moet geen Koning willen zijn. De Heere kan veel van mij vragen, en ik wil dan veel voor Hem doen, — maar dit ééne moet Hij mij laten: ik wil zelf Koning zijn; ik wil in mijn hart zelf op den troon zitten. Ik wil veel, bijna alles in Jezus zien; maar als God zegt: „Ziet, uw Koning!” — dan likkert mijn oog, dan komt de vijandschap op, en hernieuwt zich de kreet: „Neem weg, wij hebben geen Koning dan onszelven!”

* * *

Wat wordt hier noodig: almachtige herschepping.

Wat wordt hier noodig: de dood van den ouden mensch.

Wat wordt hier noodig: wedergeboorte.

Beproeve ieder zich hier. Want wij misleiden onszelven zoo gemakkelijk. Wij meenen zoo licht, dat wij den Heere Jezus wel aannemen, — den vriendelijken lieven Heiland, — en dat wij op Hem hopen, en dat Zijn Naam ons zoet is; terwijl wij heimelijk in ons binnenste zelf koning blijven.

Legge elk zijn hart eens voor dit woord: „Ziet, uw Koning!” — en luistere dan ieder scherp toe naar wat dat hart daarvan te zeggen heeft.

En dan blijft er slechts één weg over. Altijd dezelfde. En al méér de eenige. Deze weg: „Ziet, uw Koning!” Hij is de Koning, die alléén Zich-zelven Koning maken kan. Die koninklijk ons hart, ons leven kan omzetten. En Hij wil het! O, Hij wil het!

Zoo vouwen zich dan uwe handen, en zoo fluistere uw hart: Heere Jezus, ik wil niet... maar, indien gij wilt, gij kunt mij reinigen!... O Koning! Herschep mijn hart...

U.

v. A.

KERKELIJK LEVEN.

Johannes Müller in ons land.

II.

De tweede maal, dat Dr Müller in Amsterdam sprak, was hij heel wat beter op dreef dan de eerste.

Hij gestikuleerde af en toe.

Hij sprak soms met stemverheffing.

Hij maakte aan het eind een buiging.

Indien men niet beter wist, zou men oordeelen, dat hij onze kritiek in het vorige nummer had gelezen.

Dat kon natuurlijk niet.

Veronderstellen we daarom, dat hij den eersten keer wat onwennig op den kansel stond, maar door langer verblijf in Holland zijn natuurlijke voordracht heeft herkegen.

Verandert dit ons oordeel over zijn suggestieve kracht?

In het minst niet.

Suggestie ging er niet van hem uit.

Voor het meerendeel was de Zendingskapel gevuld met Duitschers.

Men zag het aan de sterk ontwikkelde wangbeenderen en ronde gezichten.

Men hoorde het aan de gesprekken.

Bij het uitgaan lette ik daar bijzonder op.

Doch onder den indruk van het gehoorde scheen het publiek niet te zijn.

De gebruikelijke informatie naar zieke familieleden werd ingewonnen en aan wenschen voor beterschap ontbrak het niet.

Het gebouw werd geprezen om zijn geschiktheid voor zulke gelegenheden.

Enfin, men kent den aard van zulke gesprekken.

Maar over Dr Müller vernam ik, hoe ik mijn ooren ook spitste, geen woord.

Een bewijs, dat men zeker niet vol was van de lezing.

Het onderwerp voor dezen avond had hij ook reeds te Rotterdam behandeld.

Het ging over het „Waarom van het lijden”.

Terecht merkte Dr Müller op, dat deze vraag immer haar belangstelling behoudt.

In de ééne vraag zitten echter twee andere opgesloten, n.l. vanwaar en waartoe is het lijden?

De bron van het lijden, zoo vervolgde hij, is hierin te zoeken, dat de mensch losgeraakt, weggeslingerd is van zijn oorsprong. Men kan alzoo zeggen, dat het lijden veroorzaakt werd door de zonde.

Het woord „zonde” wordt door hem echter liever vermeden. Het is zoo afgesloten. Hier wil hij het echter gebruiken en dan nader toelichten.

Laat ik hier even interrumpereen.

Dat men tegenwoordig niet van clichés houdt valt op zichzelf te prijzen.

Ook ons blad heeft er zich in de eerste nummers al tegen verklaard.

Maar ook hierin kan men te ver gaan.

Er zijn woorden, die nooit afgesloten raken. Die munten gelijk zijn, waarvan de beeltenaar tot in details zichtbaar blijven, ook al zijn ze eenwen oud.

Wie alle oude woorden, alleen omdat ze oud zijn, door andere wil vervangen, kan heel wat beleven.

Woorden als liefde, leven, licht, dag, nacht, morgen, avond en zooveel andere meer — om ons tot het alledaagsche te beperken — zijn als uitdrukkingen van gedachten onvergankelijk.

Wie er andere voor in de plaats wil gebruiken, wordt dra het mikpunt der „sotternijen”.

Zoo las ik ergens, dat men het banale „liefde” beter kon noemen: toenaderingsdrift. Maar men stelle zich voor, dat de schrijver — een jongere — het voornemen opvat om te trouwen, bij den vader van het meisje, dat hem betooverde, belet vraagt en dan eenszins hakkend uitbrengt: mijnheer... er werkt in mij... zulk een toenaderingsdrift... tot Elvira... de nymf onder uw spruitselen... en daarom vraag ik U... mijnheer... schor van roering... het innerste deel van haar rechter aanpakinstrument... haar binnenhuisje met de vier kamertjes... waar het altijd tikt, heb ik al... de nymf Elvira lippentaalde het nog hier voor den toegangsverschaffer... mijnheer...

Nu hangt het er van af, welk temperament zoo'n begeerde schoonvader bezit. Is hij sanguinisch aangelegd, dan zal hij het jongemensch met zijn toenaderingsdrift in hardhandige verwijderingsdrift naar de deur uitgeleide doen en hem nog een paar niet bepaald lieflijke woorden meegeven op zijn levensweg.

De cholericus zal met bedwongen kracht hem beleefd verzoeken niet langer beslag op zijn tijd te leggen, na het dichtslaan van de voordeur dadelijk om juffrouw Elvira bellen, haar aan een verhoor onderwerpen en zoo zij de „toenaderingsdrift” heeft aangemoedigd, haar een gedachten uitbrander toedienen.

De flegmaticus zal het geval kalmjes opnemen en doodnuchter opmerken: Elvira is niet idioot genoeg om u anders te beschouwen dan als een vernakelijkheid, ik bied u mijn verontschuldiging aan, dat zij u zoo voor den mal hield.

De melancholicus zal een klagzang aanheffen over de ontarding en verbeestelijking van het tegenwoordige menschelijke geslacht en Elvira zal nog drie maanden lang aan tafel ten aanhoore van huisgenooten en gasten worden beknord.

In het voorbijgaan — men leide hieruit niet af, dat ik voorstander ben van de leer der vier temperamenten.

Nu kan men met zulk een woordvernieuwing, die de meest elementaire uitdrukkingen uit onze taal betreffen, den draak steken.

Eerstiger wordt het echter, wanneer het woorden betreft, die een hooggeestelijken inhoud hebben z.g. God, raad Gods, genade, herschepping, bekeering, hemel of een schrikkelijken inhoud als zonde, duivel, hel.

Hoorde ik onlangs niet van iemand, die het woord bekeering zoo „afgezaagd” vond en den tijd gekomen achtte het door een nieuwen term te vervangen?

Zijn er niet vele christenen, die het woord „hel” bijna niet meer op de lippen durven nemen?

Dr Müller gaat nog verder en vermijdt zooveel mogelijk den term „zonde”.

Zeker, er is met deze woorden vaak geschermd, alsof ze niet de vreeselijkste realiteiten uitdrukten.

Maar deze woorden ongebruikt te laten of ze door meer vergoelkende te vervangen staat gelijk met voor die realiteiten het oog te sluiten en te leven in een halve droomwereld.

Dit alleen reeds is teekenend voor Müller's standpunt.

Hij is niet rusteloos bezig de diepte der zonde te peilen.

Zijn zonde-opvatting drijft op de oppervlakte. Het klinkt op zichzelf heel orthodox, als hij poneert: zonde bestaat niet alleen in het doen van het verkeerde, maar ook in een verkeerd toestand. Dat ligt zelfs in de Gereformeerde lijn.

Maar wat voor ons hoofdzaak is, belijdt hij niet. N.l. de zonde als-schuld.

Waar hij dan ook spreekt van de erfzonde, sluit hij de erfschuld er niet bij in.

Zelfs gebruikt hij erfzonde niet in den orthodoxen zin.

Ze is meer een gemeenschappelijke zonde, waarin de „erfelijke belasting” een werkzame faktor is.

Dat voert weer tot een lichte lijdensbeschouwing.

Want het lijden wordt door Dr Müller niet aangemerkt als een straf op de zonde, doch alleen als gevolg van de zonde.

Het smartelijkst lijden, het lijden onder Gods toorn, de gewetenswroeging, de vóór-angsten der hel wordt eenvoudig voorbijgezien.

Op Müller's standpunt blijft Gethsemane onbegrepen.

Het „Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten” onbegrepen.

De worstelingen van Sion onbegrepen.

Voor hen, die niet maar aan den buitenkant, maar tot in de verdeelingen van ziel en merg lijden, is een man als Müller een moeilijk vertrooster.

Het lijden aan den buitenkant wist hij donker te schilderen.

De ervaring leert — zoo konstaterde hij — dat 95 pCt. der huwelijken ongelukkig zijn. Welk een lijden komt daaruit niet voort! Hoeveel geluk blijft daardoor niet onbevredigd! En dat is nog slechts iets. De mensch weet, dat genotzucht hem te gronde richt. Evenwel laten velen zich door deze overweging niet weerhouden om er zich geheel aan over te geven. En dan het egoïsme! Bij den enkele wekt dit een schier onbegrensde persoonlijke gevoeligheid, welke veel als kwaad opneemt, wat niet als kwaad is bedoeld. Wat een volheid van kwalen vloeien daaruit niet voort! Egoïsme begrenst ons ook tot onszelf. Daarom kunnen wij moeilijk met andere menschen verkeerren. Wij verstaan hen niet. Het egoïsme isoleert ons uit het leven en uit den samenhang van het leven. De egoïst is op zichzelf aangewezen. Hij kan uit het leven niets ontvangen. Zoo verarmt hij, verdort hij, versukt hij in zichzelf. Hij is oud vóór den tijd. Hij meent, dat hij er het ergst aan toe is van alle menschen. Zoo vervalt hij tot egoïstische psychose. Ook het leven tegen de natuur veroorzaakt zwaar lijden. De levenswensen worden hoe langer hoe hooger opgevoerd. Men probeert er aan te beantwoorden. Maar als men aan het eind van zijn leven staat, lijkt het een mislukte leven. Hoewel velen zouden het niet van voren af aan willen herbeginnen. Maar dat kan niet meer.

Men zal toegeven, dat Müller hier veel waars zegt.

Vooraf zijn beschrijving van het egoïsme en wat daaruit voortkomt, mag ook onder ons overdacht worden.

Toch kan men hieruit de proef op de som nemen, of hij hier niet den buitenkant van het lijden heeft geschetst.

De gevoeligste plekken roerde hij niet aan.

Dat deed hij niet om te sparen.

Maar omdat hij ze nog niet heeft ontdekt.

De binnenkant, dat verteerd worden als onder Gods oordeelen, dat kreunen; tegen U, U alleen heb ik gezondigd, dat vragen: treed niet met mij in het gericht — al dat onnoemelijke zieleleed, wordt hier niet geteld.

Daarom heeft Müller voor ons niets van een nieuwen profet over zich.

Hoever blijft hij achter bij dien ouden profet, die verkondde: „Troost, troost Mijn volk, zal U lieder God zeggen, roep haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheden verzoend zijn, dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen heeft voor al haar zonden”.

Vervolgens kwam Dr Müller tot de vraag: waartoe is het lijden?

Alle pessimisten, zoo ontwikkelde hij nader, stellen die vraag en wanneer die niet naar hun genoegen beantwoord wordt, worden zij in hun pessimisme gesterkt. Daarin ligt op zichzelf besloten de vraag naar God. Als er een boom verdort, onderzoekt men wel naar de oorzaak er van, maar men vraagt niet: waartoe? Doch bij het lijden wel. Zelfs de atheïst ontkomt er niet aan. Dit is een wonder geheim: dat wat een gevolg is van losmaking van God is levens de grond van ons heil. Alle lijden drijft naar God terug.

Het zij ons vergund hier even te stoppen.

Tot op zekere hoogte heeft Dr Müller recht, dat in de vraag naar het doel van het lijden eigenlijk ligt de vraag naar God. Zelfs voor Kant, die de gewone bewijzen voor het bestaan Gods als ontoereikend verwierp, was het doelmatigheids- (teleologisch) bewijs niet zonder betekenis. Hij had er veel mee op, ofschoon het morele bewijs hem boven alles ging. Wie naar het doel der dingen

onderzoek kan alleen staande en mag toch zoover niet doelen aan, z dat zij h menschen doel van te naar God. wordt volste naar *.

De vraag naar konse

Maar hoe ternag.

En dan alle lijden.

Helaas: voert.

Er is zo nisch maak laat.

Er is zo vloekt.

Hiervan tongen.

In dit o niet kenne.

Doch ho

Hij bekl

Zij meene

is. Toldat

zjn zij e

zjn, zich e

volgens de

gezonder,

meer wete

Mij dink

dagelijksch

met gescho

hij steld hu

Voorzeker

zóó kan v

Maar nu

Wier zinne

broken, die

komen, aar

is toegebr

leven nog

geen organ

katastrof

ben gelede

merken zij

zijn en lu

naar God.

geleden wo

doende van

Onderstel

had gehad,

maar nu w

Ook wee

betekenis

de zonde

verkeerde

dat een li

geldt van

men daard

de weg tot

denken ov

van zijn be

geven. Ook

van andere

gaan er ve

eerste pla

men van v

Het lijden

betekenis.

en iemand

zijn vrouw.

verslikking

lijden te d

beding voc

Maar dan

s menschen

er iets is.

Dan leert

seits (aard

seits (heme

grond van

de goddelij

we op de

gang tot he

Het vergan

onsterfelijke

poort, doo

onself. Da

armen van

tot het lev

hooren we

vervangen

Ons past

heid voor

leven. En

te grooter

lijden staat

den blind

geopenbaar

Tot zoo